

Manuál do vrecka pre rodičov

Individuálna integrácia detí s Downovým syndrómom v základnej škole

Projekt sa realizoval vďaka podpore
Nadácie otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation

UP-Down syndrom, o.z.

Autor: Mgr. Janka Farkašová, PhD.

Odborný recenzenti: PaedDr. Katarína Brťková
PaedDr. Mária Tekelová

Rodičovské pripomienky: Mgr. Jana Balážová, PhD.
Ing. Renáta Mat'ková
Mgr. Andrea Pisarčíková
Mgr. Diana Polomská
Silvia Prosová

Predhovor

Vážený čitateľ,

dostáva sa vám do rúk manuál základných a najčastejšie kladených otázok rodičov detí s Downovým syndrómom, ktorí uvažujú o školskej integrácii svojho dieťaťa v základnej škole alebo už sú v procese integrácie. Oboznámi vás s jednotlivými krokmi, ktoré sú dôležité pri začatí s integráciou v základnej škole (ďalej ZŠ). Dozviete sa aj, čo všetko musia rodičia s dieťaťom vopred absolvovať. Zároveň môže pomôcť aj pedagógom a školám, ktoré nemajú so školskou integráciou dieťaťa s Downovým syndrómom žiadne skúsenosti.

Popri všetkých povinnostiach však nemožno zabúdať na to, že najdôležitejšími faktormi dobrej integrácie **sú komunikácia, spolupráca, flexibilita, otvorenosť a empatia.**

Obsah

Úvod	5
Najčastejšie otázky rodičov	6
Kedy začať s integráciou?	6
Je možná integrácia môjho dieťaťa už v materskej škole?	7
Kam na zápis?	8
Kto mi musí dať pečaťku na žiadosť o integráciu?	8
Čo by nemalo chýbať v správe z CŠPP?	10
Ako často je nutné dieťa diagnostikovať?	10
Čo ak mi nedajú odporúčanie?	11
Kto rozhoduje o prijatí môjho dieťaťa do školy? Čo ak nás do spádovej školy neprijmú? ..	12
Aké podmienky na integráciu potrebuje mať vytvorené moje dieťa?	13
Čo je to individuálny výchovno – vzdelávací program (IVVP)? Musíme ho mať? Kto ho vytvára?	14
Aké bude vzdelanie môjho dieťaťa po ukončení základnej školy?	15
Ako je to so školským klubom?	16
Kto je to asistent učiteľa alebo asistent vychovávateľa?	17
Ako získať asistenta učiteľa?	19
Kto hľadá asistenta učiteľa?	21
Aké sú povinnosti základnej školy po prijatí dieťaťa so ŠVVP?	21
Kto je iniciátorom spolupráce s CŠPP po prijatí dieťaťa so ŠVVP do ZŠ?	22
Existujú nejaké tipy, rady, ktoré by nám v našich začiatkoch mohli pomôcť?	22
Kalendár dôležitých termínov	24
Použité skratky	25
Použitá legislatíva	26

Úvod

Milí rodičia!

O školskej integrácii ste už zrejme prečítali mnoho. Určite ste sa nerozhodli integrovať vaše dieťa v rámci vzdelávania zo dňa na deň. Asi sa na vstup do integrovanej skupiny pripravujete už dlhšie. Rozmýšľate, či sa vydať touto cestou. Možno vás nasmerovali alebo v tejto myšlienke podporujú aj odborníci, s ktorými spolupracujete od útleho detstva vášho rýchlo rastúceho drobca. Možno ste navštevovali materské centrá, či rôzne pohybové krúžky pre batolátá, a tak vytvárali prirodzenú integrovanú skupinu od malička. Možno ste si už skúsili aj integráciu v materskej škole. Ešte stále však sprevádzajú vaše myšlienky rôzne pochybnosti a otázky. Dúfame, že v tomto „manuáli“ pre rodičov, ktorý mohol vzniknúť vďaka finančnej podpore Nadácie otvorenej spoločnosti - Grant Inkluzívne vzdelávanie 2012, nájdete odpovede na svoje otázky.

Janka Farkašová

Najčastejšie otázky rodičov

Kedy začať s integráciou?

Školský zákon (zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) charakterizuje integráciu ako „výchovu a vzdelávanie detí alebo žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v triedach škôl (materských, základných a stredných) a školských zariadení určených pre deti alebo žiakov bez špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb“. Hovorí teda o školskej integrácii. Avšak o integrácii dieťaťa nemožno začať hovoriť až pri jeho snahách o zaškolenie v rámci povinnej školskej dochádzky (teda v približne šiestom roku dieťaťa – viac v otázke Kam na zápis?). Prvotnou skupinou, do ktorej je dieťa „integrovane“, do ktorej patrí, v ktorej sa vyvíja, do ktorej diania sa zapája (alebo je zapájané) je rodina. Integrácia dieťaťa so zdravotným postihnutím teda začína od útleho detstva.

Odporúčame, aby rodičia nezačali uvažovať o integrácii dieťaťa až tesne pred nástupom do školy. Mnohí až v tejto dobe vyhľadávajú pedagogickú (špeciálnopedagogickú) pomoc. Školská integrácia by mala byť pokračovaním integračných snáh rodičov. Je vhodné, ba priam nutné, zapájať sa do spoločnosti. Stretávať sa s rovesníkmi, či deťmi na rovnakej vývinovej úrovni od malička. Zapájať dieťa do diania spoločnosti. Organizovať mu voľnočasové aktivity v integrovanej skupine - navštevovať krúžky, či iné aktivity pre deti alebo rodiny s deťmi. Nemusíte sa hneď rozhodnúť, že chcete integrovať svoje dieťa aj v rámci základnej školy. Môžete začleniť dieťa do integrovaného kolektívu v materskej škole a až následne uvažovať o integrácii v základnej škole. Pri deťoch s Downovým syndrómom (ďalej DS) je školská integrácia prostriedkom pre sociálnu integráciu, a preto sú **veľmi dôležité práve integračné činnosti organizované mimo vzdelávania**.

Na začiatku rozhodnutia integrovať dieťa s DS do základnej školy (ďalej ZŠ) je dôležité uvedomiť si niekoľko základných vecí:

1. integrácia v základnej škole by mala byť pokračovaním doterajších integračných snáh rodiny a dieťaťa,
2. nemala by chýbať vzájomná komunikácia, ústretovosť zúčastnených (škola – rodina – poradňa) a hlavne poradenstvo (bez dostatočnej podpory sa často integrácia končí),

3. to, že deti spoločne navštevujú rovnakú triedu a postupujú spoločne do vyšších ročníkov neznamená, že plnia rovnaké vzdelávacie štandardy, a že ukončia školu s rovnakým vzdelaním,
4. školská integrácia je veľmi citlivá vec, v ktorej práve rodičia zohrávajú veľmi dôležitú úlohu - integrácia začína a často aj padá na konaní a rozhodnutiach rodičov,
5. integrácia dieťaťa s Downovým syndrómom v základnej škole by nemala byť konečným cieľom rodičov. Mala by byť bránou, ktorá pomôže pripraviť dieťa na vstup do „veľkého sveta“, v ktorom by sa malo vedieť postarať samo o seba.

Je možná integrácia môjho dieťaťa už v materskej škole?

Do materskej školy môžu byť zaradené aj deti so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami (ďalej ŠVVP). O ich prijatí rozhodne riaditeľ na základe odporúčania všeobecného lekára pre deti a dorast a centra špeciálno - pedagogického poradenstva (ďalej CŠPP) (viac v časti Kto mi musí dať pečiatku ...?). Zároveň riaditeľ materskej školy, po prerokovaní so zákonným zástupcom, určuje aj dĺžku adaptačného alebo diagnostického pobytu dieťaťa. Počet detí v triede môže byť znížený najviac o dve za každé dieťa so ŠVVP. Do jednej triedy materskej školy možno zaradiť maximálne dve deti so ŠVVP. V materskej škole môže pôsobiť aj asistent učiteľa (viac o asistentovi učiteľa nižšie).

Súčasťou pedagogickej dokumentácie integrovaného dieťaťa so ŠVVP je aj Návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, do materskej školy, do základnej školy a do strednej školy (viac v časti Kto mi musí dať pečiatku ...?).

Deti v materskej škole plnia štátny vzdelávací program ISCED 0. Pri integrovaných deťoch s DS je vhodné vytvoriť a následne plniť aj individuálny výchovno-vzdelávací program. Na základe diagnostiky sa u dieťaťa vytypujú oblasti, ktoré je nutné pre čo najúspešnejšie zaškolenie podporiť, stimulovať. Plní sa buď priamo v materskej škole, doma alebo v CŠPP.

V prípade, že na základe odporúčania materskej školy, všeobecného lekára pre deti a dorast a centra špeciálno – pedagogického zariadenia bola dieťaťu s DS odložená povinná školská dochádzka, zákonný zástupca má právo rozhodnúť o tom, či toto dieťa bude navštevovať materskú školu alebo nultý / prípravný ročník.

„Výkonom práv začleneného dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami nemôžu byť obmedzené práva ostatných detí, ktoré sú účastníkmi výchovy a vzdelávania“ (zákon č. 245/2008 Z.z., prvý oddiel – Materská škola, § 28, ods. 13).

Kam na zápis?

Podľa školského zákona 245/2008 je zákonný zástupca dieťaťa, ktoré do konca augusta príslušného roku dovŕši vek 6 rokov, povinný prihlásiť dieťa na plnenie povinnej školskej dochádzky v základnej škole. Zápisy sa konajú od 15. januára do 15. februára (termín stanovuje zriaďovateľ). Nikoho nemožno oslobodiť od plnenia povinnej školskej dochádzky. Povinná školská dochádzka je desaťročná. Základné školy uverejňujú presný dátum zápisu priamo v priestoroch školy, prípadne na svojich webových stránkach alebo v miestnej tlači.

Rodič zapíše dieťa do spádovej školy (v školskom obvode podľa trvalého pobytu dieťaťa), alebo do školy, ktorú mu vybral a riaditeľ inej školy s prijatím súhlasí.

Rodič zapisuje dieťa len do jednej základnej školy.

Už pri zápise dieťaťa môže rodič požiadať riaditeľa školy o

- **odklad povinnej školskej dochádzky** (nutné priniest odporúčanie z ČŠPP, maximálny odklad školskej dochádzky je 2 roky)
- **integráciu dieťaťa so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami** (podáva sa písomná žiadosť).

Kto mi musí dať pečiatku na žiadosť o integráciu?

V súčasnosti platná legislatíva Slovenskej republiky umožňuje rodičom detí so špeciálnymi potrebami rozhodnúť sa pre formu vzdelávania svojho dieťaťa (napr. podľa Všeobecnej deklarácie ľudských práv, článok 26 ods. 3). **Na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu** žiaka a **odporúčania** zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (u dieťaťa s DS ide o **Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva** – výhodné je, ak s nimi už dlhšie spolupracujete, poznajú vaše zámery a pomáhali pri ich napĺňaní) a **všeobecného lekára** pre deti a dorast, tak možno do základnej školy (ďalej ZŠ) zapísať aj žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami“ (vyhláška MŠ SR č. 320/2008 Z.z. o základnej škole, § 10 odsek 2) [Poznámka: výhodou je, ak máte vyjadrenie o odporúčaní integrácie od obvodného lekára so spresnením prípadných zdravotných odchýliek, na ktoré je nutné prihliadať v rámci edukačnej činnosti, od ďalších lekárov – kardiológ, neurológ Odporúčam osloviť aj ďalších odborníkov, ktorých navštevujete: špeciálny pedagóg; liečebný pedagóg, psychológ; logopéd; prípadne iných špecialistov (napr. fyzioterapeuta).].

Súhrn – potrebujete vyjadrenie od:

1. centra špeciálno – pedagogického poradenstva na základe komplexného vyšetrenia
 - a. **špeciálny pedagóg** (tlačivo D1 Návrh na prijatie ...)
 - ak má dieťa viacnásobné postihnutie, prikladajú sa správy od všetkých konzultujúcich špeciálnych pedagógov podľa zamerania na druh postihnutia (jednotlivé pédie – **psychopéd** = špeciálny pedagóg venujúci sa deťom s mentálnym postihnutím, **surdopéd** = špeciálny pedagóg venujúci sa deťom so sluchovým postihnutím, **tyflopéd** = špeciálny pedagóg venujúci sa deťom so zrakovým postihnutím, **somatopéd** = špeciálny pedagóg venujúci sa deťom s telesným postihnutím)
 - b. **psychológ** (tlačivo D2 Návrh na prijatie ...)
 - c. **písomné vyjadrenie k školskému začleneniu** (tlačivo D4)
 - ČŠPP, ktoré vydá toto vyjadrenie, nielenže eviduje dieťa, ale je aj zodpovedné za pomoc pri integrácii v rámci úzkej spolupráce so školou a rodičmi
 - **upozornenie:** Záväzné písomné vyjadrenie k integrovanému vzdelávaniu žiaka so ŠVVP v základnej alebo strednej škole môžu vydávať iba príslušné poradenské zariadenia zaradené v sieti škôl a školských zariadení. Ak je dieťa v dlhodobej starostlivosti Detského centra VÚDPaP alebo iného odborného pracoviska, ktoré vykonáva psychologickú alebo špeciálnopedagogickú diagnostiku, majú sa pri vyjadrení oprieť o jeho posudok. Školský psychológ a školský špeciálny pedagóg, ktorý je zamestnancom školy, ani klinický psychológ, ktorý nie je zamestnancom poradenského zariadenia v rezorte školstva, **nie sú kompetentní** vydávať vyjadrenia k školskej integrácii (POP 2008/2009, 2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 6).
2. **pediatra** a ak je to potrebné aj **iných lekárov** (tlačivo D3 Návrh na prijatie ...)
3. vhodné je odporúčanie od všetkých odborníkov, ktorí pracujú s dieťaťom (napr. logopéd – nakoľko väčšina detí s DS má problémy s výslovnosťou, liečebný pedagóg, rehabilitačný pracovník ...)

Toto všetko je súčasťou tlačiva Návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, do materskej školy, do základnej školy a do

strednej školy (ďalej len „Návrh na prijatie“), čo je základná pedagogická dokumentácia pre všetky deti so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami (vypĺňa sa pred prijatím dieťaťa, je možné ho stiahnuť z internetu www.minedu.sk (nachádza sa v časti Regionálne školstvo/Pedagogická dokumentácia a i. tlačivá/Knižnica vzorov pedagogickej dokumentácie a dokladov/vzory ďalšej dokumentácie), zodpovedá zaň riaditeľ školy).

Nie je vhodné riešiť vyšetrenia dieťaťa tesne pred nástupom do základnej školy, a tak zbytočne stresovať dieťa rýchlou návštevou rôznych odborníkov. Nakoľko rodič má predstavu o vzdelávaní svojho dieťaťa, mal by komunikovať s ČŠPP od útleho veku dieťaťa a postupne sa pripravovať na vstup do školy podľa vlastných požiadaviek a hlavne možností a schopností dieťaťa. Preto je ideálne mať všetky tieto náležitosti v poriadku ešte pred zápisom s priebežným dopĺňaním záverov rediagnostík, či diagnostík ďalšími odborníkmi.

Čo by nemalo chýbať v správe z ČŠPP?

Správa z ČŠPP by nemala obsahovať len súhrn základných vedomostí o dieťati formou – pozriem, vidím, očakávam (ešte stále sa totiž stretávame so správami typu: „Mentálne postihnutie na podklade diagnózy Morbus Down.“). Mala by byť súhrnom psychologického a špeciálnopedagogického vyšetrenia.

Od špeciálneho pedagóga popri diagnostikovaní silných a slabých stránok dieťaťa (prípadné poruchy v jednotlivých oblastiach vnímania a kognície) by mala byť súčasťou konkretizácia výchovno – vzdelávacích potrieb žiaka, návrh na prípadné kompenzačné pomôcky, návrh na formu vzdelávania, odporúčania pre pedagóga v zmysle: formy, metódy práce, hodnotenie a klasifikácia žiaka – tie sú aj súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu. Zároveň by mala navrhovať aj spôsoby nápravnej a stimulačnej práce s dieťaťom a termín rediagnostiky.

Od psychológa by sme mali očakávať (ak to nie je súčasť správy od špeciálneho pedagóga), že zhodnotí nielen celkovú inteligenciu dieťaťa, ale aj úroveň poznávacích procesov, urobí rozbor nerovnomerných výkonov dieťaťa pri edukačnej práci, vytypuje osobné vlastnosti a ich prenos na vyučovací proces a určí učebný typ dieťaťa.

Ako často je nutné dieťa diagnostikovať?

Vyššie sme si spomínali dva typy diagnostických vyšetrení, ktoré je nutné pred začatím integrácie absolvovať v ČŠPP, a to psychologické a špeciálnopedagogické.

Psychologickú diagnostiku stačí absolvovať pred prijatím dieťaťa do základnej školy. Počas

plnenia školskej dochádzky nie je nutné absolvovať ďalšiu psychologickú diagnostiku. Rediagnostika je nutná vtedy, ak sa počas školskej dochádzky zistí zmena charakteru špeciálnych výchovno – vzdelávacích potrieb žiaka, alebo vzdelávanie žiaka podľa príslušného vzdelávacieho programu nezodpovedá charakteru jeho potrieb. V tomto prípade ju môže navrhnúť učiteľ ZŠ, riaditeľ ZŠ alebo poradenské zariadenie. Rediagnostiku dieťaťa môžete absolvovať aj vtedy, ak meníte poradenské zariadenia (závisí od štandard daného CŠPP – nová poradňa môže, ale nemusí akceptovať výsledky predošlých vyšetrení).

Špeciálnopedagogickú diagnostiku by ste mali absolvovať minimálne pred prijatím dieťaťa do základnej školy. Ďalšie rediagnostiky sú závislé od štandardných postupov danej poradne. Môže sa opakovať 1x ročne, nakoľko na základe špeciálno – pedagogickej diagnostiky sa zostavuje individuálny výchovno – vzdelávací program. Zároveň by správa z vyšetrenia mala byť aj súčasťou žiadosti o asistenta učiteľa. Ak špeciálny pedagóg pracuje s dieťaťom aj počas školského roka (nápravné a stimulačné programy), diagnostiku si priebežne dopĺňa na každom stretnutí s dieťaťom. Vtedy nie je nutná rediagnostika. Vždy to však závisí od individuálnych osobitostí dieťaťa a zároveň od zvyklostí poradne.

Podľa POP 2012/2013, časť 1.6.13., bod 3 sa „odporúča vykonanie rediagnostiky žiakov so zdravotným znevýhodnením vo všetkých formách ich vzdelávania **po prvom roku povinnej školskej dochádzky** s cieľom prehodnotiť vhodnosť formy a obsahu ich vzdelávania. V ďalších ročníkoch sa vykonanie rediagnostiky uskutočňuje, ak je na to dôvod indikovaný vyučujúcim pedagógom žiaka, školským špeciálnym pedagógom, poradenským zariadením, školským inšpektorom alebo zákonným zástupcom dieťaťa.“

Čo ak mi nedajú odporúčanie?

Na účel prijatia žiaka so ŠVVP do školy je povinnosťou zákonného zástupcu predložiť písomné vyjadrenie školského poradenského zariadenia, a to bez rozdielu na odporúčanú formu vzdelávania (§ 61 zákona č. 245/2008 Z. z.). Je možné, že v záverečnej správe z CŠPP bude uvedené: „pre dieťa odporúčame zaškolenie v špeciálnej základnej škole ...“.

Ako je už v názve – vyjadrenie poradne má výlučne odporúčací charakter. Nie je to ortiel, na základe ktorého by vás riaditeľ školy nemal prijať (prax sa môže líšiť). Rozhodnutie, ktorú vzdelávaciu cestu si pre svoje dieťa vyberiete, je na vás, rodičoch. Na druhej strane ste za svoj výber vzdelávania pre vaše dieťa zodpovední – mali by ste konať v záujme dieťaťa (viď časť *Kto rozhoduje o prijatí*). Nemyslíme si, že odborníci z CŠPP sú apriori proti integrácii dieťaťa s mentálnym postihnutím (do tejto kategórie spadá 99,9 %

detí s DS). Vidia však mnohé riziká, o ktorých by ste mali spoločne hovoriť, mali by ste byť na ne pripravení. Prijatie dieťaťa do ZŠ je výlučne na rozhodnutí riaditeľa školy.

Ak máte pocit, že iná poradňa by postupovala inak, máte právo na zmenu poradne. V prípade, že máte pocit, že vám výsledky psychologického vyšetrenia vyšli v neprospech vášho dieťaťa, máte možnosť opakovať vyšetrenie (z etického hľadiska by sa malo zopakovať až po 6. mesiacoch). Vždy je nutné komunikovať najprv s riaditeľom ČŠPP (alebo poverenou osobou) a povedať mu svoju predstavu o spolupráci a forme pomoci, ktorú očakávate – **S PRIHLIADNUTÍM NA MOŽNOSTI A SCHOPNOSTI SVOJHO DIEŤAŤA!**

Kto rozhoduje o prijatí môjho dieťaťa do školy? Čo ak nás do spádovej školy neprijmú?

O prijatí dieťaťa do ZŠ **rozhoduje riaditeľ školy**. „Riaditeľ základnej školy nemôže odmietnuť prijať a vzdelávať dieťa s diagnostikovanými ŠVVP, ktoré do tejto školy patrí podľa bydliska, nakoľko školská dochádzka je povinná pre všetky deti príslušného veku bez rozdielu“ (POP 2008/2009, časť 2.1.1, odsek 1) [upozornenie: toto nariadenie platí len pre spádovú (teda štátnu) základnú školu. Cirkevné, súkromné a experimentálne školy nie sú spádovými školami.]. Riaditeľ pred prijatím dieťaťa poučí zákonného zástupcu o všetkých možnostiach vzdelávania jeho dieťaťa. Podľa POP 2012/2013 časť 2, bod 5 by mali školy „Dodržiavať príslušné ustanovenia Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 317/2010 Z. z.), najmä čl. 24 Vzdelávanie“. Ak z nejakého dôvodu nemôže škola vytvoriť podmienky pre integrované vzdelávanie dieťaťa so ŠVVP, „obec vytvára podmienky na zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom“ (zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve § 6 ods.3 písm. c).

Ak riaditeľ školy alebo príslušné zariadenie výchovného poradenstva a prevencie (centra špeciálno-pedagogického poradenstva) zistí, že vzdelávanie nie je na prospech začlenenému žiakovi alebo žiakom, ktorí sú účastníkmi výchovy a vzdelávania, navrhne po písomnom súhlase orgánu miestnej štátnej správy v školstve a príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (centra špeciálno-pedagogického poradenstva) **zákonnému zástupcovi iný spôsob vzdelávania dieťaťa**. Príslušný orgán miestnej štátnej správy v školstve uhradí zo štátneho rozpočtu zákonnému zástupcovi dieťaťa cestovné náklady vo výške ceny hromadnej dopravy na jeho dopravu do a zo školy, do ktorej bol žiak

po zmene zaradený. Ak zákonný zástupca nesúhlasí so zmenou spôsobu vzdelávania svojho dieťaťa, o jeho ďalšom vzdelávaní rozhodne súd (zákon č. 245/2008, druhý oddiel - Základná škola, § 29, odsek 10).

Aké podmienky na integráciu potrebuje mať vytvorené moje dieťa?

Nedá sa úplne zovšeobecniť, aké podmienky je nutné vytvoriť pre dieťa s Downovým syndrómom, nakoľko každé dieťa je iné. V zásade by na túto otázku ohľadne konkrétneho dieťaťa mala odpovedať správa z centra špeciálno-pedagogického poradenstva.

Medzi základné podmienky by mohli patriť:

1. **spolupráca s CŠPP** (tá je stanovená zákonom),
2. **vytvorenie individuálneho výchovno – vzdelávacieho programu,**
3. **zníženie počtu detí v triede** – pozor, toho času určuje počet žiakov v triede zriaďovateľ školy,
4. **asistent učiteľa, asistent vychovávateľa** – ak je potrebný (nie je potrebný pri všetkých deťoch s DS a určite nie je potrebný na všetky vyučovacie hodiny a všetky činnosti dieťaťa v škole) – pozor:
 - a. asistent učiteľa nie je nárokovateľný,
 - b. asistent učiteľa je pomocník pre pedagóga, je jeho pravou rukou, pracuje podľa jeho pokynov nielen s dieťaťom (deťmi) so ŠVVP, ale so všetkými žiakmi triedy,
 - c. asistent učiteľa nie je asistent dieťaťa / žiaka so ŠVVP,
5. **školský špeciálny pedagóg** (skôr ide o pomerne zriedkavý jav na škole, nie je nárokovateľný),
6. **využitie učebníc špeciálnej základnej školy** (nie je zákonnou povinnosťou) Odporúčame, pokiaľ je to možné, pri väčšine predmetov zotrvať pri učebniciach základnej školy. Deti sú veľmi citlivé a skoro si uvedomia, že ich spolužiaci majú iné knihy, učia sa iné veci. Taktiež vyučujúci poznajú učebnice základnej školy. Učebnice špeciálnej základnej školy sú pre pedagógov ZŠ neznáme. Zároveň odporúčame – ak je to pre dieťa prínosné – využiť učebnice matematiky, eventuálne slovenského jazyka pre špeciálnu základnú školu, nakoľko ide o nosné predmety základnej školy. Tieto učebnice majú podrobnejšie rozpracované učivo. Práve v týchto predmetoch bývajú deti s Downovým syndrómom menej úspešné.

Učebnice si môže objednať samotná ZŠ, prípadne vám ich zapožičia ČŠPP, s ktorým spolupracujete.

7. využitie špeciálnych didaktických pomôcok,
8. využitie špeciálnych didaktických foriem a metód.

Čo je to individuálny výchovno – vzdelávací program (IVVP)? Musíme ho mať? Kto ho vytvára?

Ide o súčasť povinnej dokumentácie individuálne integrovaného dieťaťa so ŠVVP (§ 11 ods. 10 d) zákona č. 245/2008 Z.z.). IVVP vypracúva škola podľa pokynov v Návrhu na prijatie IVVP schvaľuje riaditeľ na celý školský rok alebo jeho časť (napr. polrok alebo štvrťrok). Za jeho vypracovanie zodpovedá triedny učiteľ, vypracováva ho v spolupráci s ČŠPP, čo určuje školský zákon, ako aj s ďalšími učiteľmi školy, ktorí vyučujú vaše dieťa. Vypracovaný IVVP musí byť schválený (opečiatkovaný) ČŠPP.

Pri deťoch s mentálnym postihnutím (resp. podľa MCHK 10 diagnóza F70 – F73 duševná zaostalosť - mentálna retardácia, IQ pod 70) sa pri vyučovaní vychádza z osnov špeciálnej základnej školy, a to buď variantu A alebo variantu B (podľa možností a schopností dieťaťa). Vtedy nie je potrebné podrobné vypracovanie IVVP – postupuje sa podľa vzdelávacieho programu špeciálnej základnej školy. V IVVP sú určené prístupy, individuálne potreby dieťaťa, spôsoby hodnotenia a klasifikácie.

V prípade, že dieťa má diagnostikované mentálne postihnutie podľa MCHK 10 diagnóza F78 – F79 (subnorma) a je schopné postupovať podľa učebných osnov základnej školy daného ročníka vo väčšine predmetov, je možné prispôbiť obsah a formy vzdelávania len v niektorých vyučovacích predmetoch (prevažne matematika, slovenský jazyk a cudzí jazyk). Vtedy sa vypracúva „Úprava učebných osnov konkrétneho predmetu“, ktorá je súčasťou IVVP. Vypracúva ju vyučujúci daného predmetu v nožnej spolupráci so špeciálnym pedagógom – zodpovedný za vypracovanie je triedny učiteľ. Vyučujúci učiteľ v nožnej spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou IVVP, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka, prípadne potrebuje iné úpravy.

Odporúčame, aby bol **pri vypracúvaní IVVP** prítomný okrem **triedneho učiteľa**, **vyučujúceho daného predmetu**, **asistenta učiteľa**, eventuálne špeciálneho pedagóga, aj

rodič (výhodné stanovovať domáce úlohy s prihliadnutím na učebný plán a učebné osnovy špeciálnej základnej školy), **vo vyššom ročníku aj integrované dieťa**, ktoré preberá vlastnú zodpovednosť za plnenie IVVP. O IVVP musí byť rodič informovaný – čo by mal potvrdiť svojím podpisom. Úlohu rodiča pri zostavovaní a hlavne plnení IVVP považujeme za nesmierne dôležitú. Rodič je často úzko prepojený s poradenským zariadením, kde konzultuje výchovné a edukačné problémy svojho dieťaťa. Napokon, rodič je zodpovedný za svoje dieťa a jeho výchovu.

Štátna školská inšpekcia odporúča, aby IVVP podpísal riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg, zákonný zástupca žiaka, prípadne i samotný žiak.

Súčasťou IVVP by nemala byť len úprava učebných osnov, ale mali by byť konkretizované aj výchovno – vzdelávacie podmienky dieťaťa – na čo by sa malo prihliadať pri jeho edukácii a hodnotení (spomalené psychomotorické tempo, problémy s pamäťou, zmyslovou diskrimináciou a podobne).

Aké bude vzdelanie môjho dieťaťa po ukončení základnej školy?

Ako sme už spomínali, to, že deti spoločne navštevujú základnú školu, neznamená, že plnia tie isté vzdelávacie programy. Žiaci navštevujúci rovnakú triedu môžu byť zaradení do rôznych vzdelávacích programov podľa svojich daností, možností a schopností. Tie sa môžu v priebehu plnenia povinnej školskej dochádzky meniť na základe aktuálneho stavu dieťaťa (žiaka). Taktiež ukončenie základnej školy nie je automaticky pre všetky deti rovnaké, čiže neukončujú ju s rovnakým vzdelaním.

Na Slovensku existujú rôzne stupne vzdelania. Pre naše potreby sa budeme venovať týmto:

Základné vzdelanie:

ISCED 1 – primárne vzdelanie

Primárne vzdelanie získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre prvý stupeň základnej školy (4. ročník ZŠ). Taktiež ho získa žiak s mentálnym postihnutím absolvovaním posledného ročníka základnej alebo špeciálnej základnej školy (9. ročník ZŠ, 9. ročník ŠZŠ). Dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelanie

Nižšie stredné vzdelanie získa žiak (neplatí pre žiakov s mentálnym postihnutím) úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre druhý stupeň základnej školy (9. ročník).

ISCED 2c - nižšie stredné odborné vzdelanie - ukončenie praktickej školy alebo odborného učilišťa

Nižšie stredné odborné vzdelanie získa žiak s mentálnym postihnutím úspešným absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v odbornom učilišti, ktorý sa ukončuje záverečnou skúškou, alebo absolvovaním 3. ročníka vzdelávacieho programu praktickej školy; dokladom o získanom stupni vzdelania a zároveň o získanej kvalifikácii je vysvedčenie o záverečnej skúške; v učebných odboroch určených štátnym vzdelávacím programom môže byť dokladom o získanej kvalifikácii aj výučný list. Dokladom o získanom stupni vzdelania v praktickej škole je záverečné vysvedčenie. Záverečná skúška sa v praktickej škole nevykonáva.

Čo to teda v praxi znamená? Ak má žiak na základe psychologického vyšetrenia zistenú diagnózu F70 – ľahká mentálna retardácia, je vzdelávaný podľa učebných osnov pre žiakov s ľahkým mentálnym postihnutím (ŠZŠ variant A), ukončuje základnú školu so vzdelaním ISCED1.

Ako je to so školským klubom?

Dieťa sa do školského klubu prijíma na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia, v ktorom sa vykonáva ústavná starostlivosť. Žiadosť o prijatie do klubu sa podáva spravidla pri zápise do školy. Do klubu sa prednostne prijímajú žiaci nižších ročníkov základnej školy, ktorí sú prihlásení na pravidelnú dochádzku. Do klubu možno prijať dieťa aj na prechodné obdobie, ktorého dĺžka sa vyznačí v rozhodnutí o prijatí.

Do oddelenia klubu na základnej škole sa spolu s ostatnými deťmi zaraďujú najviac traja žiaci so ŠVVP. Za každého žiaka so ŠVVP sa počet detí v oddelení znižuje o dvoch (vyhláška MŠ SR č. 306/2009 Z.z. § 3 ods. 3, 4, 5).

Ak je to potrebné, v školskom klube môže pôsobiť aj asistent vychovávateľa (viac nižšie).

Kto je to asistent učiteľa alebo asistent vychovávateľa?

Asistent učiteľa, asistent vychovávateľa a asistent majstra odbornej výchovy (ďalej ako pedagogický asistent) je pedagogickým zamestnancom. Podľa školského zákona môže pôsobiť v materských, základných, stredných, špeciálnych, praktických školách, odborných učilištiach a školách a triedach pre deti s nadaním (ak je intelektovo nadaný žiak súčasne žiakom so zdravotným znevýhodnením). Podieľa sa na utváraní podmienok nevyhnutných na prekonávanie najmä zdravotných a sociálnych bariér jedného dieťaťa, resp. viacerých detí (žiakov) so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami (ďalej ŠVVP) pri zabezpečovaní edukačného procesu.

Asistent učiteľa zabezpečuje prekonávanie bariér pre žiaka neprekonateľných z dôvodu jeho zdravotného postihnutia. Miesto asistenta učiteľa je možné zriadiť, ak vzhľadom na stupeň a mieru postihnutia, narušenia nie je možné žiakovi (žiakom) so ŠVVP garantovať bezpečnosť a ochranu zdravia bez jeho prítomnosti. Prípadne, ak by mohlo byť ohrozené zdravie a bezpečnosť ostatných žiakov triedy. Zavedenie profesie asistenta učiteľa nie je viazané na počet žiakov so ŠVVP v triede (skupine), ale na závažnosť ich postihnutia, narušenia.

Záujemca o miesto asistenta učiteľa musí byť spôsobilý na právne úkony (mať 18 rokov), musí ovládať štátny jazyk, byť bezúhonný a byť zdravotne spôsobilý. Zároveň musí spĺňať kvalifikačné predpoklady - byť odborne a pedagogicky spôsobilý (platí od 1.1.2011). Za splnenie posledných dvoch požiadaviek sa považuje, ak záujemca získal úplné stredoškolské vzdelanie alebo dosiahol vysokoškolské vzdelanie prvého (alebo druhého) stupňa a zároveň absolvoval pedagogické alebo doplňujúce pedagogické štúdium. Doplňujúce pedagogické štúdium sa organizuje ako štvorsemesťstrálne štúdium v rozsahu najmenej 200 hodín (pozri zákon č. 317/2009 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch § 8 ods. 2 a vyhlášku MŠ SR č. 581/2007 Z.z. o doplňujúcom pedagogickom štúdiu, § 2 a 3).

V prípade, že zamestnávateľ (riaditeľ školy) nenašiel vhodného kandidáta, ktorý spĺňa požadované kvalifikačné predpoklady, môže prijať do pracovného pomeru uchádzača, ktorý nie je pedagogicky spôsobilý. V takomto prípade musí zamestnávateľ doložiť zriaďovateľovi doklad o tom, že nenašiel vhodného kandidáta, spĺňajúceho potrebné kvalifikačné predpoklady. Vtedy je „pedagogický zamestnanec je povinný začať vzdelávanie na získanie pedagogickej spôsobilosti podľa § 8 ods. 1 písm. a) najneskôr do dvoch rokov od vzniku prvého pracovného pomeru pedagogického zamestnanca v príslušnom druhu a type školy

alebo školského zariadenia a najneskôr do štyroch rokov pracovného pomeru je povinný ho ukončiť v súlade s § 8 ods. 2“ (zákon č. 317/2009 Z.z. § 60, ods. 2).

Asistent učiteľa môže mať rôzne veľký základný týždenný úväzok. Líši sa od druhu a typu školy, v ktorej pôsobí. V skutočnosti kopíruje úväzok učiteľa, ktorého je asistentom. Taktiež aj základný úväzok asistenta vychovávateľa je rovnaký ako základný úväzok vychovávateľa príslušného školského zariadenia (nariadenie vlády SR č. 422/2009 Z.z., § 3 ods. 4).

Náplň práce asistenta učiteľa určuje riaditeľ školy. Z vlastnej skúsenosti vieme, že vychádza z návrhu pripraveného učiteľom príslušného žiaka.

Hlavnými činnosťami sú:

1. v edukačnom procese

- a) bezprostredná spolupráca s učiteľom v triede,
- b) uľahčovanie adaptácie dieťaťa so ŠVVP na prostredie školy alebo predškolského zariadenia a pomáhanie pri prekonávaní bariér, ktoré plynú zo zdravotného postihnutia dieťaťa alebo žiaka,
- c) spoluorganizovanie činností dieťaťa alebo žiaka počas edukačného procesu v súlade s pokynmi učiteľa,
- d) vykonávanie pedagogického dozoru počas prestávok zameraného na deti a žiakov so ŠVVP,
- e) pomáhanie pri príprave učebných pomôcok.

2. vo voľno-časových aktivitách organizovaných školou, predškolským zariadením

3. v spolupráci s rodinou

- a) komunikácia s rodičmi žiaka o procese výchovy a vzdelávania,
- b) oboznamovanie sa so zdravotným stavom žiaka a s jeho rodinným prostredím.

4. v oblasti vzdelávacích aktivít – účasť na vzdelávacích podujatiach určených pre asistentov učiteľa.

Upozornenie: Asistent učiteľa je pedagogický zamestnanec, je zamestnancom školy, má pedagogické vzdelanie. Je to človek, ktorý pomáha pedagógovi pri organizácii a realizácii edukačného procesu, či pri tvorbe pomôcok. **Asistent učiteľa nie je osobný asistent integrovaného dieťaťa. Nie je ani učiteľom integrovaného dieťaťa.**

Osobný asistent nie je pedagogický zamestnanec. Ide o post, o ktorý môže

požiadať rodič na úrade práce sociálnych vecí a rodiny. Nie je prítomný v škole. Ak si dieťa vyžaduje prítomnosť osobného asistenta v škole, musí s danou skutočnosťou súhlasiť riaditeľ školy. Osobnému asistentovi však nemusí byť umožnená prítomnosť priamo na vyučovacom procese. Činnosti osobného asistenta vymedzuje zákon o sociálnej pomoci, ide napríklad o tieto činnosti: vstávanie, líhanie, osobná hygiena, vyprázdňovanie čriev a mechúra, podávanie jedla, upratovanie, pranie, dorozumievanie (písanie, predčítanie pre nevidiacich, tlmočenie v posunkovej reči...), preprava, štúdium, zamestnanie, športová, kultúrna, duchovná a spoločenská činnosť a pod.

Ako získať asistenta učiteľa?

Škola na základe vlastnej potreby (opierajúc sa o diagnostické zistenia a odporúčania CŠPP) žiada k 20. septembru o asistenta učiteľa (asistentov) zriaďovateľa. Táto žiadosť sa podáva každoročne. Zriaďovateľ školy predkladá žiadosť v písomnej forme krajskému školskému úradu do 30. septembra príslušného kalendárneho roka (§ 4a ods. 1 zákona č. 597/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov). **K žiadosti o asistenta učiteľa sa prikladá doklad z CŠPP, ktoré odporučilo zaviesť túto pozíciu.** „Z dokladu musí byť zrejmý stupeň a miera postihnutia žiaka a bariéry, ktoré žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami nedokáže prekonať z dôvodu zdravotného postihnutia“. CŠPP môže vo svojom vyjadrení uviesť aj doplnujúce informácie ako časovú dotáciu asistenta učiteľa, či žiak vyžaduje prítomnosť a pomoc asistenta učiteľa počas celého vyučovania resp. špecifikovať činnosti, pri ktorých je prítomnosť asistenta učiteľa potrebná. To isté platí aj pre asistenta vychovávateľa – taktiež sa môže uviesť, pri ktorých činnostiach je jeho prítomnosť potrebná (napr. pri pobyte mimo školské zariadenie). CŠPP však nerozhoduje o pridelení asistenta učiteľa.

Krajský školský úrad (KŠÚ) zoradí jednotlivé žiadosti do zoznamu podľa naliehavosti, pričom sa zohľadňuje:

- a) stupeň a miera postihnutia žiaka/žiacov,
- b) bariéry, ktoré žiak/žiaci nedokážu prekonať z dôvodu zdravotného postihnutia,
- c) skutočnosť, či asistent učiteľa bol financovaný v predchádzajúcom kalendárnom roku v príslušnej škole,

- d) dôsledky prítomnosti zdravotne postihnutého žiaka bez prítomnosti asistenta učiteľa, asistenta vychovávateľa na výchovno-vzdelávací proces a na ostatných žiakov triedy,
- e) ohrozenie bezpečnosti a ochrany zdravia integrovaných žiakov, prípadne ostatných žiakov triedy.

Následne KŠÚ predloží ministerstvu podklady na rozpis finančných prostriedkov na mzdy a odvody do poisťných fondov asistentov učiteľa. MŠVVaŠ SR prideluje zriaďovateľovi školy finančné prostriedky na asistenta učiteľa podľa kritérií ustanovených v § 4a ods. 6 zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov. Zriaďovateľ následne určí podľa naliehavosti, ktorým školám pridelí finančné prostriedky na asistenta učiteľa.

Riaditeľ školy teda môže, ale nemusí dostať finančné prostriedky na mzdu asistenta učiteľa.

Je možné, že pre zabezpečenie výchovno – vzdelávacích potrieb žiakov so ŠVVP je nutná prítomnosť asistenta učiteľa aj asistenta vychovávateľa. Ak má škola v tomto prípade pridelené prostriedky len na jedného asistenta učiteľa, je možné postupovať takto: s jedným asistentom učiteľa (s jedným človekom) sa uzavrie pracovná zmluva na pracovnú pozíciu asistent učiteľa a zároveň ďalšia pracovná zmluva na pracovnú pozíciu asistent vychovávateľa. Určí sa mu čiastočný úväzok na obe pozície – vychádza sa z úväzkov učiteľa a vychovávateľa daného školského zariadenia. V danom podiele sa budú odvíjať platové podmienky, pracovno – právne náležitosti a počet hodín priamej vyučovacej činnosti a výchovnej činnosti. Ďalšou možnosťou je pridelenú dotáciu na pracovnú pozíciu asistenta učiteľa pre príslušnú školu rozdeliť na dvoch asistentov učiteľa (dve osoby) s čiastočnými úväzkami.

Ak asistent učiteľa alebo asistent vychovávateľa predčasne skončí činnosť, zriaďovateľ školy vráti nevyčerpanú časť finančných prostriedkov krajskému školskému úradu (do 10 dní od ukončenia jeho činnosti).

Rodič nežiada školu o zavedenie pozície asistent učiteľa, nakoľko ide o vnútornú organizáciu samotnej školy. Nie každý pedagóg, napriek začleneniu dieťaťa s Downovým syndrómom do svojej triedy, potrebuje pri svojej práci asistenta.

Kto hľadá asistenta učiteľa?

Miesto asistenta učiteľa obsadzuje a do pracovného pomeru prijíma riaditeľ školy – nakoľko je to pedagogický zamestnanec školy. Pri výbere asistenta učiteľa postupuje v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi napr. zisťuje predpoklady uchádzača na pozíciu asistenta učiteľa ako napr. kvalifikačné predpoklady, bezúhonnosť, zdravotnú spôsobilosť, osobnostné predpoklady, prax v príslušnej oblasti a pod.

Ak však máte typ na asistenta učiteľa, ktorý spĺňa stanovené kritériá (dané MŠVVaŠ SR), môžete ho škole odporučiť (tá ho môže a nemusí prijať).

Škola je povinná informovať o voľných pracovných miestach na výkon práce vo verejnom záujme (zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme) a uverejniť informáciu na mieste, ktoré je voľne prístupné (v škole, na internetovej stránke školy, zriaďovateľa a KŠÚ).

Aké sú povinnosti základnej školy po prijatí dieťaťa so ŠVVP?

- **vedenie dokumentácie individuálne integrovaného dieťaťa – Návrh na prijatie dieťaťa ... vo všetkých častiach** (zodpovedá riaditeľ, triedny učiteľ aj vyučujúci jednotlivých predmetov),
- **spolupráca s ČŠPP, do ktorej je dieťa prijaté** (podľa výberu rodiča). Rozhodnutie o prijatí do ČŠPP môže mať len v jednej poradni rezortu školstva; niektoré služby mu však môže poskytovať aj ďalšie poradenské zariadenie rezortu školstva, ak mu „kmeňová“ poradňa nedokáže poskytnúť všetky potrebné služby (zodpovedá riaditeľ, realizuje triedny učiteľ a vyučujúci jednotlivých predmetov),
- **spolupráca s rodičmi** (zodpovedá riaditeľ, realizuje triedny učiteľ a vyučujúci jednotlivých predmetov),
- **vyučovanie dieťaťa so ŠVVP** (zodpovedá a realizuje triedny učiteľ a vyučujúci jednotlivých predmetov),
- **hľadanie kandidáta a obsadenie miesta asistenta učiteľa** v prípade, že ho odporúča centrum špeciálno – pedagogického poradenstva a krajský školský úrad naň pridelil financie,
- **spolupráca s asistentom učiteľa** (zodpovedá riaditeľ, realizuje triedny učiteľ a vyučujúci jednotlivých predmetov),
- **podrobná pedagogická diagnostika dieťaťa** – súčasť IVVP – tlačivo G Návrh na prijatie ... a zároveň osobný list žiaka – tlačivo H Návrhu na prijatie ... (zodpovedá riaditeľ, realizuje triedny učiteľ a vyučujúci jednotlivých predmetov).

Kto je iniciátorom spolupráce s ČŠPP po prijatí dieťaťa so ŠVVP do ZŠ?

Pri zabezpečovaní podmienok na výchovu a vzdelávanie žiaka s mentálnym postihnutím vzdelávaného v školskej integrácii môže byť iniciátorom spolupráce tak ZŠ, ako aj školské poradenské zariadenie alebo zákonný zástupca dieťaťa. Ak z dôvodu **pretrvávajúcich problémov v školskom prostredí** (stagnácia, regres v školských výkonoch, výrazné zmeny v správaní) je potrebné na účel ich riešenia stretnutie (spolupráca) so školským poradenským zariadením alebo zákonným zástupcom, **iniciátorom je škola**, čiže riaditeľ alebo osoba ním poverená (triedny učiteľ, školský špeciálny pedagóg, výchovný poradca). Ak sa **problémy prejavia v domácom prostredí** (problémy pri príprave dieťaťa na vyučovanie, zmeny v správaní) **iniciátorom stretnutia je zákonný zástupca dieťaťa**.

Pokiaľ škola, v ktorej sa vzdeláva žiak s mentálnym postihnutím v školskej integrácii **nespolupracuje s ČŠPP**, dôsledkom čoho sú obmedzené práva žiaka a zákonného zástupcu ustanovené v § 144 školského zákona, **môže ČŠPP alebo zákonný zástupca podať sťažnosť na príslušnú školu na štátnej školskej inšpekcii** (ďalej ŠŠI).

Podľa závažnosti zistených nedostatkov môže ŠŠI uplatniť opatrenia v súlade s § 13 ods. 7 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov - napríklad uložiť opatrenie a skontrolovať jeho plnenie.

Existujú nejaké tipy, rady, ktoré by nám v našich začiatkoch mohli pomôcť?

Okrem už spomínanej spolupráce s ČŠPP sa osvedčilo:

- a) vypracovanie a priebežné dopĺňanie profilu dieťaťa – poprosiť o vypracovanie základnej charakteristiky dieťaťa ľuďmi, ktorí prichádzajú s dieťaťom do styku – ako ho vidia, silné, slabé stránky, špecifiká a iné. Tento profil odporúčame dať škole už pri zápise dieťaťa do ZŠ, prípadne pri prvej komunikácii s budúcim triednym učiteľom dieťaťa,
- b) zoznámenie dieťaťa s pedagógom (pedagógmi) ešte pred začatím školského roka – vzájomné spoznanie sa a nadobudnutie dôvery (ak je pedagóg ochotný),
- c) ponúknuť škole a pedagógovi (pedagógom), ktorý bude bezprostredne prichádzať do styku s dieťaťom, informácie o špecifikách diagnózy, individuálnych osobitostiach

dieťaťa, možnostiach organizácie vyučovania a spolupráce s asistentom učiteľa,

- d) stretnutie v spolupráci pedagóg (pedagógovia dieťaťa), špeciálny pedagóg z CŠPP, asistent učiteľa, prípadne školský špeciálny pedagóg, rodič a na druhom stupni môže byť prítomný aj samotný žiak pred samotnou tvorbou IVP triednym pedagógom (súčasťou môže byť aj predošlý bod),
- e) stretnutie s rodičmi spolužiakov (vhodné v spolupráci s CŠPP), oboznámenie ich s integračným plánom, zodpovedanie základných otázok ohľadne organizácie vyučovania, hodnotenia a iné (možné využiť prvé rodičovské združenie v septembri prvého školského roka, priebežné informovanie rodičov na ďalších rodičovských stretnutiach).

Všetky spomínané činnosti sú na dobrovoľnej báze zúčastnených. Škola, ani pedagóg ich nemusia prijať. Pre ďalšiu úspešnú vzájomnú spoluprácu preto odporúčame na školu, či pedagóga netlačiť. Mať integrované dieťa v triede znamená pre pedagóga prácu navyše – minimálne vo forme rozsiahlejšej dokumentácie, za ktorú častokrát nie je navyše ohodnotený.

Kalendár dôležitých termínov

Materská škola:

Žiadosť o zaradenie do materskej školy žiadosti sa predkladajú v marci školského roka pred nástupom do materskej školy

Vytvorenie IVVP

najneskôr do konca októbra príslušného školského roka (september je možné považovať za diagnostický mesiac, kedy hľadáte spôsoby nastavenia IVVP po obsahovej aj metodologickej stránke)

Základná škola:

Zápis do základnej školy

január – február školského roka pred nástupom dieťaťa na povinnú školskú dochádzku

Žiadosť o integráciu

podáva sa pri zápise do školy – podáva rodič, dokladá vyjadrenia od odborníkov

Žiadosť o prijatie do školského klubu

podáva sa pri zápise alebo na začiatku školského roka – podáva rodič

Žiadosť o asistenta učiteľa

podáva škola zriaďovateľovi do 20. 9. príslušného školského roka (zriaďovateľ školy predkladá žiadosť na KŠÚ do 30. 9.) - každoročne

Vytvorenie IVVP

najneskôr do konca októbra príslušného školského roka (september je možné považovať za diagnostický mesiac, kedy hľadáte spôsoby nastavenia IVVP po obsahovej aj metodologickej stránke)

Použité skratky

CŠPP	centrum špeciálno-pedagogického poradenstva
DS	Downov syndróm
IVVP	individuálny výchovno – vzdelávací program
KŠÚ	krajský školský úrad (od 1.1.2013 odbor školstva obvodného úradu v pôsobnosti Ministerstva vnútra)
MCHK 10	Medzinárodná klasifikácia chorôb
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
POP	pedagogicko – organizačné pokyny
ŠVVP	špeciálne výchovno – vzdelávacie potreby
ŠŠI	štátna školská inšpekcia
ŽŽ	špeciálna základná škola
VÚDPaP	Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
ZŠ	základná škola

Použitá legislatíva

Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 317/2010 Z. z.)

Nariadenie vlády SR č. 422/2009 Z. z. o rozsahu priamej vyučovacej činnosti a priamej výchovnej činnosti pedagogických zamestnancov

Návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, do špeciálnej materskej školy, do základnej školy a do strednej školy

POP 2008/2009

POP 2012/2013

Vyhláška MŠ SR č. 581/2007 Z.z. o doplňujúcom pedagogickom štúdiu

Vyhláška MŠ SR č. 320/2008 Z.z. o základnej škole v znení neskorších predpisov

Vyhláška MŠ SR č. 306/2009 Z.z. o školskom klube detí, školskom stredisku záujmovej činnosti, centre voľného času, školskom hospodárstve a stredisku odbornej praxe

Zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov

Zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov